

DOI: 10.5281/zenodo.3473103
UDC Classification: 330.101: 303.732
JEL Classification: A13, H53

SOCIAL ECONOMY: CONTEMPORARY REALITIES AND CHALLENGES

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ

Kseniya V. Bagmet, PhD in Economics
Sumy State University, Sumy, Ukraine
ORCID: 0000-0002-3523-9789
Email: kbagmet2017@gmail.com
Received 29.04.2019

Багмет К.В. Соціальна економіка: сучасні реалії та виклики. Науково-методична стаття.

Інституційні зміни, які наразі відбуваються, свідчать про зростання ролі і місця соціальної економіки у структурі ринкової економіки країн Європи. У статті проведено аналіз проблем та викликів розвитку соціальної економіки на сучасному етапі, які виникають як у країнах Європейського Союзу, так і в Україні. Автор узагальнює тенденції, розвитку соціальної економіки на сучасному етапі (розширення сфери соціальної економіки за рахунок розвитку інформаційних технологій, інституціоналізація соціальної цінності, тощо) та обґрунтовує пріоритетні завдання для розвитку соціальної економіки в Україні, а також обґрунтовує кроки у реалізації визначених пріоритетних заходів у розвитку соціальної економіки. На основі узагальнення практики та досвіду Європейського Союзу щодо інституційної підтримки розвитку соціальної економіки, виокремлено напрями стимулювання розвитку соціальної економіки в Україні.

Ключові слова: соціальна економіка, інституції, стале зростання, інклюзивне зростання, соціальна цінність

Bagmet K.V. Social Economy: Contemporary Realities and Challenges. Scientific and methodical article.

The ongoing institutional changes indicate of the growing role of the social economy in the structure of the market economy of European countries. The article analyzes the challenges for the development of the social economy at the present stage, which arise both in the EU countries and in Ukraine. The author summarizes the trends of the social economy development at the present stage and substantiates the priorities for the development of the social economy in Ukraine. Author justifies algorithm of the implementation of the development of the social economy priorities. The directions of stimulating the development of the social economy in Ukraine are highlighted based on the generalization of the practice and experience of the European Union on institutional support for the development of the social economy.

Keywords: social economy, institutions, sustainable growth, inclusive growth, social value

В сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки та суспільства питання докорінного реформування соціально-економічних відносин є не лише питанням економічного зростання, а питанням спроможності сформуванню у стратегічній перспективі передумови досягнення стандартів життя, прийнятих уже сьогодні у розвинених країнах. Докорінність реформ полягає у формуванні нової інституційної структури, що має з одного боку урахувати національну специфіку, а з іншого – відповідати європейському контексту. Наразі глобальні пріоритети розвитку ставляться далеко ширше ніж зростання ВВП. Глобальні цілі зміщуються у соціальну площину, де добробут, соціальні стандарти, екологічні характеристики виробництва і споживання тощо є детермінантами, що визначають принципи, процедури та інструменти державної політики.

Досвід більшості країн свідчить, що інституційні зміни у національній економіці на сучасному етапі не можуть обмежуватися лише трансформацією власності чи зміною інститутів регулювання. Країни, що досягли високих показників економічного розвитку і декларують соціальні стандарти, на які Україна зараз намагається орієнтуватися, включають до політики завдання створення соціального середовища, яке б дозволило досягти інклюзивного зростання. Проте попри зростаючий інтерес до теми соціальної складової розвитку питання інституційних змін у соціальному секторі національної економіки потребує більш ґрунтовних досліджень. Зокрема питання створення та розвитку соціальної економіки як складової ринкової економіки, що має значний потенціал для вирішення соціальних проблем. В Європейському Союзі існує близько 2 мільйонів суб'єктів соціальної економіки, що становить приблизно 10-12% всього бізнесу у Європі. У соціальній економіці зайнято понад 14,5 мільйони людей, що складає 6,5% усього працюючого населення ЄС у 2010 році [1]. Попри усі важливі переваги соціальної економіки (забезпечення довгострокої економічної та соціальної стабільності, інклюзії) законодавче визнання суб'єктів соціальної економіки є наразі обмеженим у багатьох країнах, у тому числі в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Є підходи, згідно з якими соціальна економіка розглядається у широкому контексті. Зокрема У. Баймуратов розглядає соціальну економіку як певний ступінь розвитку економічної системи, що характеризується формуванням середнього класу. На його думку «соціальна економіка об'єднує у собі економічну ефективність ринку й активну соціальну діяльність бізнесу, держави» [2]. Згідно такого

підходу соціальна економіка подається досить широко з позиції відтворювального підходу, проте таке визначення не дає можливості структурувати соціальну економіку, чітко визначити її суб'єктів тощо.

Офіційний підхід Європейського Союзу передбачає виокремлення передусім суб'єктів соціальної економіки [3-5]. Дослідники соціальної економіки у Європі зазначають, що соціальні підприємства є найбільш інноваційною формою суб'єктів соціальної економіки. Визначення, викладене в Ініціативі соціального бізнесу, висунуте Європейською Комісією, має на меті підвищення видимості соціальних підприємств та є вагомим кроком на шляху до вдосконалення існуючої регуляторної бази [1, 6].

Вітчизняні науковці також зосереджують свою увагу на дослідженні соціального підприємництва, виділяючи основні завдання його розвитку [7-12].

Метою статті є аналіз інституційних аспектів формування соціальної економіки у країнах Європи та формування рекомендацій Україні щодо базових напрямів державного впливу на розвиток соціальної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження

Інституційні зміни, що наразі відбуваються у багатьох країнах зумовили появу теоретичної концепції соціальної економіки. Соціальна економіка є досить суперечливою категорією, що не має єдиного, загальноприйнятого узгодженого визначення. Переважно використовується підхід, що пояснює місце соціальної економіки у традиційній системі ринку. Ключовими відмінностями суб'єктів соціальної економіки від традиційного підприємства є принцип розподіл прибутку, згідно з яким процес розподілу безпосередньо не пов'язаний з розміром капіталу, що належить кожному члену (засновнику). Базовою умовою є задоволення потреб членів (засновників), працівників чи суспільних потреб шляхом виробництва товарів та надання послуг, страхування і фінанси [1]. Розподіл прибутку, що генерує підприємство також відбувається, виходячи з пріоритетності задоволення цих потреб.

Проаналізуємо основні тенденції, що виокремлюють дослідники у розвитку соціальної економіки на сучасному етапі:

1. Розширення поля соціальної економіки внаслідок розвитку інформаційних технологій та електронного бізнесу.
2. Інституціоналізація соціальної цінності, що проявляється в імплементації соціальних стандартів у ринкові механізми – останні поступово стають частиною ринкової інфраструктури.
3. Розширення сфер та галузей, з якими традиційно пов'язують соціальну економіку.

Розвиток інформаційних технологій зумовлює формування зв'язків в тому числі через соціальні мережі та інші форми комунікацій, що збільшує соціальний капітал економіки. Ці процеси зумовлюють зростання можливостей для розвитку суб'єктів соціальної економіки саме через зростання доступу до інформації. Проте аналіз результатів останніх досліджень [1; 4; 5] дозволяє виділити виклики та проблеми, що гальмують розвиток соціальної економіки, зокрема:

- відсутність узгодженого та прийнятого визначення соціальної економіки у окремих країнах, що ускладнює порівняння та унеможливує прогнозування розвитку цього сегменту національної економіки;
- неунормованість процедур збирання інформації щодо діяльності суб'єктів соціальної економіки як наслідок відсутності інформаційної бази для оцінки ефективності;
- невизначеність щодо внеску соціальної економіки у макроекономічні показники (ВВП, національний дохід, зайнятість тощо).

В Україні ситуація ускладнюється також відсутністю поняття «соціальна економіка» у законодавчій площині. Загалом питання соціальної ефективності, оцінки добробуту населення у широкому розумінні як індикатори результативності соціальної політики не використовуються у вітчизняній практиці. Тому визначаючи пріоритетні завдання для розвитку соціальної економіки в Україні, ми урахуємо вітчизняні реалії.

Серед таких завдань першочерговими вважаємо такі:

1. Формування адекватного потребам правового середовища, передусім, нормативне (законодавче) закріплення соціальної економіки як сегмента національної економіки з визнанням внеску суб'єктів соціальної економіки у досягнення добробуту населення та економічного зростання.
2. Визначення відповідних критеріїв віднесення підприємств (організацій) до суб'єктів соціальної економіки, розширення існуючих класифікацій.
3. Визначення процедур збирання статистичної інформації щодо функціонування соціальної економіки, що дасть змогу визначити її внесок у економічне зростання та параметри ефективності функціонування національної економіки.
4. Розширення критеріїв оцінки результативності соціально-економічної політики уряду, включення до ключових індикаторів результативності показників розвитку соціального сектора зокрема показника (показників) інституційної якості соціального сектора.
5. Запровадження процедур оцінки результативності на основі соціальної цінності у різних сферах та поширення практики цієї оцінки, що забезпечить оцінювання соціальної економіки на відповідність окремими таргетам Цілей сталого розвитку, визначеним Національною доповіддю [13].

6. Формування інститутів координації заходів щодо сприяють розвитку соціальної економіки національному та регіональному рівнях.

1. Правове середовище. Очевидно складно у короткі терміни сформувати цілісну правову площину розвитку соціальної економіки передусім через її багатовимірність. Формування правового середовища має базуватися на узгодженому визначенні соціальної економіки. Як основу для цього ми пропонуємо взяти визначення, традиційне для країн Європейського Союзу а саме: соціальна економіка включає приватні, формально організовані підприємства та мережі, які діють на основі демократичних процесів прийняття рішень та участі в них, виробляючи ринкові та неринкові товари чи надаючи послуги [1].

Аналіз досвіду європейських країн свідчить про різний досвід, практики та глибину законодавчого регулювання. Велика група країн (Австрія, Естонія, Латвія, Литва, Німеччина, Словенія Угорщина Чехія) не має чіткого законодавчого закріплення соціальної економіки. Суб'єкти соціальної економіки у цих країнах не виокремлюються з-поміж решти суб'єктів соціального сектора (неурядових, благодійних організацій тощо). З іншого боку такі країни як Іспанія, Італія, Бельгія, Португалія, Франція, Швеція орієнтуються на широке законодавче охоплення питань функціонування соціальної економіки [1;14]. Для цих країн характерно визнання суттєвої ролі, як економічної, так і соціальної суб'єктів соціальної економіки. Інші країни (Великобританія, Фінляндія, Польща та інші), займають проміжне положення – вони не мають цілісної правової системи унормування відносин соціальної економіки, однак впровадили певні положення, що стосуються організації соціальної економіки, але не сформували систематизованого нормативного підходу. Таку ситуацію можна пояснити поряд з іншим типами систем соціального захисту, які історично сформувалися у цих країнах.

2. Критерії виокремлення. Саме складність критеріального виокремлення суб'єктів соціальної економіки зумовила той факт, що попри спроби європейських країн з восьмидесятих років минулого століття не створенню єдиних загальноприйнятих статутів для традиційних суб'єктів соціальної економіки (асоціації, кооперативи, фонди, взаємні товариства), а прийнято лише один Статут Європейського кооперативного товариства, який визначає умови, яким повинно відповідати соціальне підприємство, а саме воно повинно займатися господарською діяльністю, орієнтуватися передусім на чітку соціальну мету, бути незалежним мати обмеження щодо розподілу прибутку (активів) і систему управління. Соціальні підприємства, що є відносно новими суб'єктами соціальної економіки, тоді як нові форми, такі як соціальні підприємства, також вносять свій внесок у нові суспільні виклики та економічні можливості.

Відсутність чітких критеріїв призводить до того, що традиційні інструменти оцінювання економічного зростання не враховують деякі елементи соціальної економіки, важливість яких сьогодні зростає, зокрема включаючи добробут, інклюзивність, сталий розвиток, екологічні наслідки для довкілля.

3. Інформаційна база. Щодо створення інформаційної бази та релевантної статистичної звітності також варто звернутися до досвіду європейських країн. Наразі у державах-членах ЄС реалізовано заходи щодо покращення інформаційної представленості суб'єктів соціальної економіки. Проте різні країни по-різному підходять до статистичного обліку соціальної економіки. Деякі держави-члени, зокрема Естонія, Португалія, Угорщина, Чехія використовують методологію обліку кількості суб'єктів, проте не вимірюють їх економічний внесок – грошові вимірники результатів діяльності фактично відсутні. Інші країни, зокрема Польща, почали збирати статистичні дані щодо економічних показників некомерційних організацій – суб'єктів соціальної економіки. Така ситуація створює проблеми для зіставлення країн у показниках розвитку соціальної економіки та вироблення спільних дій щодо сприяння. Хоча в Європі вжито заходів щодо розробки узгодженої системи вимірювання розмірів, оцінювання соціальної ролі та економічного внеску соціальної економіки. Запропоновані Комітетом європейської статистичної системи (ESSC) показники якості життя, які включають: здоров'я, освіта, дозвілля та соціальну взаємодію, економічну та фізичну безпеку, регулювання, довкілля та загальний життєвий досвід [1], можуть бути взяті за основу для формування переліку індикаторів, які на загальнодержавному рівні варто впровадити для оцінювання діяльності суб'єктів соціальної економіки в Україні.

4. Індикатори інституційної якості є окремою самостійною науковою проблемою. Ми зупинимося на окремих аспектах формування таких індикаторів, зокрема вибір між інтегральним показником чи сукупністю окремих індивідуальних індикаторів постає у пошуку вимірників, які є методологічно коректними та найбільш адекватними для соціального сектора. Постає також питання, наскільки параметр (параметри) дозволить здійснювати порівняння не лише у просторі (між окремими країнами, регіонами), а й у часі для відображення динаміки розвитку соціальної економіки.

Питання існування зв'язку між якістю інститутів соціальної сфери та економічним розвитком країн з різними моделями соціального захисту?

Визначення інституційної якості як індикатора результативності регулюючої політики є складним завданням через комплексний характер самих інститутів. Bruinshoofd A. (2016) розглядає інституційну якість як широку концепцію, яка охоплює законодавство, індивідуальні права та високоякісне державне регулювання та послуги. Загалом погоджуючись із запропонованим визначенням вважаємо за необхідне відзначити ще одну обов'язкову характеристику інституційної якості – звітність інститутів до змін.

Розуміючи інститути як правила, механізми, що забезпечують їх виконання, і норми поведінки, які структурують повторювані взаємодії між людьми [16] ми пропонуємо розглядати інституційну якість соціального сектору, по-перше, як його здатність забезпечувати надання послуг відповідно до соціальних гарантій (стандартів), по-друге, здатність змінюватися відповідно до потреб соціально-економічного розвитку.

Існують різних підходи до вимірювання якості інститутів. В межах регуляторної політики розвитку соціальної економіки і соціального сектору зокрема ми пропонуємо використовувати індекс інституційної якості соціального сектору, методологія розрахунку якого представлена у [17]. Його особливістю комплексність, тобто в розрахунок включається 20 індикаторів за трьома групами (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист), які представлені офіційними статистичними даними. Комплексний параметр дозволяє врахувати широкий перелік складових, класифікувати країни за отриманими оцінками. Цей параметр має більшу операціональність та дозволяє зменшити помилки у вимірювання інституційної якості. Особливістю цього показника є вимірність складових, що характеризують результат функціонування окремих інститутів соціальної сфери. Вони вимірюються на основі натуральних показників, а не через вартісні показники чи показники соціальних витрат.

Важливим аргументом на користь використання саме цього індикатора є те, що в основу узагальненої оцінки покладені не експертне оцінювання інститутів за певними критеріями, а індикатори, що надає офіційна статистика. Їх використання дозволяє зробити оцінку максимально об'єктивною та зіставною за окремими країнами.

5. Оцінювання результативності. Розвиток соціального сектору, соціальної економіки зумовлює розвиток методології оцінювання соціальної ефективності, розширення критеріальної бази прийняття рішень.

Проте досі існує ряд труднощів щодо вимірюванні праматерів соціальної економіки не лише в Україні, а й у країнах ЄС та на міждержавному рівні. Проблема включає 2 блоки: 1) пошук вимірника розміру соціальної економіки; 2) обґрунтування індикаторів її результативності.

Щодо першого блоку завдань питання не є узгодженим, проте традиційно використовується рівень зайнятості для оцінки розміру соціальної економіки, оскільки правова неузгодженість щодо статусу та функцій суб'єктів соціальної економіки не дають можливості перейти на інші вимірники. Наявні економічні (грошові) вибірники є досить обмеженими, оскільки будь-які стандартні економічні показники виміру макроекономічного зростання не враховують ключові досягнення у площині соціальних функцій, які є специфічним для суб'єктів соціальної економіки. Зауважимо, що це питання постає у більш широкому форматі саме через причини обмеженості щодо вимірності соціального функціоналу традиційними показниками. Ця проблема визнана також на рівні розроблення політики. Наразі створена інституція для пошуку альтернатив традиційним економічним підходам до вимірювання ефективності ринку – Міжнародна комісія з вимірювання економічної ефективності та соціального прогресу [18]. Крім того Комітет Європейської статистичної системи (ESSC) уже включив до своїх індикаторів якості життя показники соціального спрямування (освіта, здоров'я, дозвілля та соціальна взаємодія, економічна та фізична безпека, управління, довілля та загальний життєвий досвід) [1]. Особливістю є те, що ці показники відображають результати, а не видатки, а отже є досить репрезентативними для оцінки соціального прогресу. Цей підхід є більш коректним відображення внеску соціальної економіки у ВВП, а отже, стає та інклюзивне зростання. Прикладом також може стати підхід до вимірювання соціальної складової розвитку, що запровадила ОЕСР. Згідно цього підходу оцінюється баланс роботи та життя, стан здоров'я, освіта та навички, соціальні зв'язки якості довілля, соціальна згуртованість тощо.

Серед найбільш поширених саме соціально орієнтованих кількісних індикаторів є соціальна цінність, та розрахована на її основі соціальна рентабельність інвестицій. Соціальна цінність є важливою для характеристики ефективності інвестування поза фінансовою площиною, зокрема для оцінювання добробут громади, суспільства чи впливу на навколишнє середовище. Ґрунтовний аналіз підходів, що базуються на соціальній цінності проведено нами у [19]. Вони досить широко використовуються у практиці оцінювання у європейських країнах та США, хоча відмічається недостатність аналізу галузевих показників, тим більше це завдання є актуальним для України.

Зараз аналіз європейського досвіду дозволяє виділити першочергові завдання, які необхідно вирішити для розвитку соціальної економіки: удосконалення законодавства, розширення фінансової підтримки (в тому числі розвиток інноваційних фінансових інструментів (облігації соціального впливу тощо) та створення координаційних інституцій взаємодії органів державної влади, місцевої влади із суб'єктами соціальної економіки.

6. Координація. Такого типу координаційні інститути повинні мати на меті розширення поля діяльності для суб'єктів соціальної економіки, повного використання її потенціалу зокрема шляхом формування міжсекторальної політики з максимально можливими горизонтальними та вертикальними взаємодіями як на державному, так і на міждержавному рівні. Горизонтальні зв'язки мають посилити як економічну (економічне зростання), так і соціальну (посилення соціальної цінності) функції суб'єктів соціальної економіки. Прикладом для України може слугувати Європейська мережа міст та регіонів для соціальної економіки.

Розробка узгодженої політики регулювання розвитку соціальної економіки на міждержавному рівні є важливою для подолання наведених обмежень. Як зазначають зокрема автори [1] інституції ЄС повинні встановити інституційні та нормативні зв'язки для розкриття потенціалу соціальної економіки для створення більш ефективної, але також участі моделі надання товарів і послуг, а також для підтримки економічного зростання, забезпечуючи інноваційні відповіді на соціальні потреби.

Одним із напрямів стимулювання розвитку соціальної економіки є введення соціальних пріоритетів у державні закупівлі. Досвід ЄС щодо закупівель свідчить про можливість такого рішення, зокрема наразі пропозиції повинні оцінюватися на основі найкращого співвідношення ціни та якості в тому числі соціальних характеристик (особливо щодо соціальних та медичних послуг). Для повноцінної реалізації цих кроків необхідно сформулювати аналітичну рамку, що дозволить виявити найбільші перепони та сильні сторони вітчизняного середовища розвитку соціальної економіки.

Висновки

Попри низький рівень правового визнання суб'єктів їх внесок у розвиток європейської економіки є суттєвим, зокрема у кризовий та посткризовий період вони не зазнали такого негативного впливу, як суб'єкти традиційної ринкової економіки, що зумовлено іншими принципами управління та розподілу прибутку і активів, які дозволяють уникнути так званого шоттермізму у функціонування цих підприємств, що робить їх діяльність довгостроково орієнтованою. Ці принципи дозволяють поставити пріоритетність соціальних цілей, орієнтують на сталий розвиток, баланс соціального і економічного підходів в управлінні дозволяє досягати завдань інклюзивного зростання. Ефективність та дієвість будь-яких заходів щодо стимулювання розвитку соціальної економіки є можливими за умови визначення розміру та оцінки ролі та впливу соціальної економіки в нинішньому соціально-економічних умовах. Останні у свою чергу повинні враховувати відмінні риси суб'єктів соціальної економіки (цінності, цілі та принципи управління).

На сучасному етапі розвиток соціальної економіки відбувається «вшир», тобто виходить за межі традиційних галузей (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист тощо), що сприяє створенню горизонтальних зав'язків і збільшенню соціальних результатів їх діяльності. Подолання наявних перешкод (законодавча неунормованість, недосконалість механізмів залучення фінансових ресурсів, інформаційна обмеженість тощо) дозволить суттєво поширити діяльність суб'єктів соціальної економіки, оскільки наразі присутні конкурентні бар'єри для цих учасників ринку.

Формування взаємодій між різними стейкхолдерами, різними рівнями прийняття рішень (локальний, національний, міждержавний) має йти у напрямках створення правового середовища, забезпечення інформаційної повноти, розширення доступу до фінансування, оскільки це прямими факторами досягнення розумного, стійкого та інклюзивного зростання відповідно до цілей Стратегія Європи 2020.

Abstract

The issue of institutional change in the social sector of the national economy needs more thorough research, despite the growing interest to the of social component of development. The purpose of the article is to analyse the institutional aspects of social economy formation in the EU countries and to elaborate recommendations to Ukraine on key directions of state influence on the development of the social economy. The institutional changes currently take place in many countries have led to the emergence of a theoretical concept of the social economy. The main trends in the development of the social economy are the expansion of the area of social economy due to the development of information technologies and e-business, the institutionalization of a social value, which is revealed in the implementation of social standards in the market mechanisms, the expansion of spheres and industries that are traditionally associated with the social economy. Challenges hindering the development of the social economy are lack of a coherent and accepted definition of the social economy in certain countries that complicates comparisons and makes it impossible to predict the development of this segment of the national economy; the lack of standardization of procedures for collecting information on the activities of social economy entities resulted in the lack of an information database for assessing effectiveness; uncertainty about the contribution of the social economy to macroeconomic indicators.

The priority tasks for the social economy development in Ukraine are the formation of an adequate legal environment, first of all, the normative fixation of the social economy as a segment of the national economy with recognition of the contribution of the social economy subjects into the economic growth and society's well-being; definition of criteria for classification of enterprises (organizations) as social economy entities, extension of existing classifications; defining procedures for collecting statistical information on the functioning of the social economy; expanding the criteria for evaluating the performance of the government's socio-economic policy, including the key indicators of social sector performance into development indicators, including the indicator (s) of institutional quality of the social sector; introducing procedures for evaluating performance based on a social value in different areas and disseminating the practice of this evaluation; forming institutions for coordinating activities to promote the development of the social economy both at national and regional levels.

Despite the low level of normative recognition of the social entities their contribution to the development of the European economy is significant, particularly in the crisis and post-crisis period they have not perceived such

a negative impact as the entities of the traditional market economy. It is due to other principles of management and distribution of profits and assets, which allow the avoidance of so-called short-termism in these enterprises functioning, which makes their activities long-term oriented.

Список літератури:

1. Liger Q., Stefan M., Britton J. (2016). Social Economy. European Union, Retrieved from: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578969/IPOL_STU%282016%29578969_EN.pdf.
2. Баймуратов У.Б. Нова соціальна економіка: парадигма і перспективи / У Баймуратов // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2010. – № 2 (41). – С. 54-59.
3. European Commission (2011). Social Business Initiative. Creating a favourable climate for social enterprises, key stakeholders in the social economy and innovation. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/EN/1-2011-682-EN-F1-1.Pdf>.
4. European Commission (2013). Social Economy and social entrepreneurship. Social Europe Guide, Vol. 4. Retrieved from: <https://ofisam.se/download/18.3453fc5214836a9a472a0430/1472023483855/EU+kommisionen,+Social+Economy+and+Social+Entrepreneurship.pdf>.
5. Social Economy Europe (2015). Social Economy...taking back the initiative Retrieved from: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/13342/attachments/5/translations/en/renditions/pdf>.
6. Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. (2011). Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship. Working Paper Series nr. 11-07 Retrieved from: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/2327154/mod_resource/content/5/Artigo6-%20GEM-WorkingPaper11-07.pdf.
7. Давидовська Г.І. Проблеми соціального підприємництва в Україні / Г.І. Давидовська // Науковий вісник УжНУ. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – № 7. – С. 106-109.
8. Куц М.Р. Соціальне підприємництво: основні ідеї і перспективи дослідження в соціології / М.Р. Куц // Наукові записки. – 2015. – Том 174. – С. 51-55.
9. Мокій А. І. Розвиток соціального підприємництва у контексті зміцнення економічної безпеки депресивних територій / А.І. Мокій, О.І. Дацко // Економічна безпека і підприємництво. – 2014. – № 1 (53). – С. 155-166.
10. Наумова М. Сутність соціального підприємництва та його роль у соціально-економічному розвитку суспільства / М. Наумова Україна: аспекти праці. – 2014. – Випуск №4. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&sour>.
11. Овсянюк-Бердадіна О.Ф., Соціальне підприємництво як інноваційний інструмент вирішення суспільних проблем: передумови становлення та активізації. / О.Ф. Овсянюк-Бердадіна, Ж.Л. Крисько // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016. – Вип. 6(2). – С. 129-132.
12. Шаульська Л.В. Розвиток соціального підприємництва як напрям державного регулювання ринку праці / Л.В. Шаульська, Г.С. Кабаченко // Економіка і організація управління – 2016. – № 2 (22). – С. 299-308.
13. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь, 2017. Режим доступу: <http://www.un.org.ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4203-2017-natsionalna-dopovid-tsili-staloho-rozvytku-ukraina-iaka-vyznachaie-bazovi-pokaznyky-dlia-dosiahnennia-tsilei-staloho-rozvytku-tssr>.
14. OECD (2013). Job creation through the social economy and social entrepreneurship. Retrieved from: https://www.oecd.org/cfe/leed/130228_Job%20Creation%20through%20the%20Social%20Economy%20and%20Social%20Entrepreneurship_RC_FINALBIS.pdf.
15. Bruinshoofd A. (2016). Institutional quality and economic performance. Retrieved from: <https://economics.rabobank.com/publications/2016/january/institutional-quality-and-economic-performance/>.
16. North, D. (1990). Institutions, Institutional Change and Economic Performance, Cambridge: Cambridge University Press.
17. Vasilyeva, T., Lyeonov, S., Adamičková, I., Bagmet, K. (2018). Institutional Quality of Social Sector: the Essence and Measurements. Economics and Sociology,11(2), 248-262. DOI:10.14254/2071-789X.2018/11-2/.
18. Stiglitz, Joseph E.; Sen, Amartya Kumar; & Fitoussi, Jean-Paul. (2009). Report by the commission on the measurement of economic performance and social progress. . Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress, Paris.

19. Люльов О. Соціальна цінність як критерій державного регулювання інституціональних змін соціального сектору національної економіки / О. Люльов, К. Багмет // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент» - 2018. – № 4 (75). – С. 125-130.

References:

1. Liger, Q., Stefan, M., Britton, J. (2016) Social Economy. European Union, Retrieved from: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578969/IPOL_STU%282016%29578969_EN.pdf [in English].
2. Baimuratov, U.B. (2010). New social economy: paradigm and prospects. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy*, 2 (41), 54-59 [in Ukrainian]
3. European Commission (2011). Social Business Initiative. Creating a favourable climate for social enterprises, key stakeholders in the social economy and innovation. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/EN/1-2011-682-EN-F1-1.Pdf> [in English].
4. European Commission (2013). Social Economy and social entrepreneurship. Social Europe Guide, 4. Retrieved from: <https://ofisam.se/download/18.3453fc5214836a9a472a0430/1472023483855/EU+kommissionen,+Social+Economy+and+Social+Entrepreneurship.pdf> [in English].
5. Social Economy Europe. (2015). Social Economy...taking back the initiative Retrieved from: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/13342/attachments/5/translations/en/renditions/pdf> [in English].
6. Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. (2011). Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship. Working Paper Series nr: 11-07 Retrieved from: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/2327154/mod_resource/content/5/Artigo6-%20GEM-WorkingPaper11-07.pdf [in English].
7. Davidovskaya, G.I. (2016). Problems of social entrepreneurship in Ukraine. *Naukovyi visnyk UzhNU. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 7, 106-109 [in Ukrainian].
8. Kuts, M.R. (2015). Social Entrepreneurship: Basic Ideas and Prospects for Research in Sociology. *Naukovi zapysky*, 174, 51-55 [in Ukrainian].
9. Mokiy, A.I., & Datsko, O.I. (2014) Development of social entrepreneurship in the context of strengthening the economic security of depressed territories. *Ekonomichna bezpeka i pidpriemnytstvo*, 1 (53), 155-166 [in Ukrainian].
10. Naumova, M. (2014) The essence of social entrepreneurship and its role in the socio-economic development of society. *Ukraina: aspekty pratsi*, 4. Retrieved from: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&sour> [in Ukrainian].
11. Ovsianuk-Berdadina, A.F., Krysko, Zh.L. (2016) Social entrepreneurship as an innovative tool for solving social problems: preconditions for becoming and activating. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 6 (2), 129-132 [in Ukrainian].
12. Shaulskaya, L.V., Kabachenko, G.S. (2016). Development of social entrepreneurship as a direction of state regulation of the labor market. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*. 2 (22), 299-308 [in English].
13. Sustainable Development Goals: Ukraine. National Report (2017). Retrieved from: <http://www.un.org.ua/en/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4203-2017-natsionalna-dopovid-tsili-staloho-rozvytku-ukraine-iaka-vyznachaie-bases-shows-dlia-dosiagnennia-tsilei-staloho-rozvytku-tssr> [in Ukrainian].
14. OECD (2013). Job creation through the social economy and social entrepreneurship. Retrieved from: https://www.oecd.org/cfe/leed/130228_Job%20Creation%20through%20the%20Social%20Economy%20and%20Social%20Entrepreneurship_RC_FINALBIS.pdf [in English].
15. Bruinshoofd, A. (2016). Institutional quality and economic performance. Retrieved from: <https://economics.rabobank.com/publications/2016/january/institutional-quality-and-economic-performance/> [in English].
16. North, D. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge: Cambridge University Press [in English].
17. Vasilyeva, T., Lyeonov, S., Adamičková, I., Bagmet, K. (2018). Institutional Quality of Social Sector: the Essence and Measurements. *Economics and Sociology*, 11(2), 248-262. Doi:10.14254/2071-789X.2018/11-2/ [in English].
18. Stiglitz, Joseph E., Sen, Amartya Kumar, & Fitoussi, Jean-Paul (2009). Report by the commission on the measurement of economic performance and social progress. . Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress, Paris [in English].

19. Lyulyov, O., Bagmet, K. (2018). Social value as a criterion for state regulation of institutional changes in the social sector of the national economy. *Visnyk Sumskoho Natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriia "Ekonomika i menedzhment"*, 4 (75), 125-130 [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Багмет К. В. Соціальна економіка: сучасні реалії та виклики / К. В. Багмет // *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. – 2019. – № 2 (8). – С. 5-12. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/ejoru/2019/No2/5.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3473103.

Reference a Journal Article:

Bagmet K. V. *Social Economy: Contemporary Realities and Challenges* / K. V. Bagmet // *Economic journal Odessa polytechnic university*. – 2019. – № 2 (8). – С. 5-12. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/ejoru/2019/No2/5.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3473103.

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons «Attribution» 4.0.